

HAYAT

AYDA BİR ÇIKAR FİKİR ve EDEBİYAT MECMUASI

YENİ TERTİP: M 3. MART 1930

*Yapanlar, doğuranlar, yaradanlar
yalnız nikbinler, idealistlerdir.
Bedbinler doğuramaz, hayatı idame
edemez, Tarihi yoğuramaz.*

İÇİNDEKİLER

Yavuz ve Namık Kemal	Celâl Nuri	193
Hind Çıbanı değişti	A. H	202
İngiltere ve Hindistan	Feyzi	163
Bulgar edebiyatı nereye gitmektedir	Nikolay Donçev	213
Çanakkale	Frank H. Simonds	216
Tercüme hakkında	H.	222
Harabat	Celâl Nuri	227
Eski bir softa tibi münasebetile	Muallim Hüseyin Kâzım	239
Bahri teslihatın tahdidi konferansı	Rauf Ahmet	242
Genç kalınız	Kayseri meb'usu Dr. Halit Mazhar	259
Ebedî sulh projeleri	Harry Elmer Barnes	261
Rabindranath Tagore ve Türk hareketleri		274
Verem nihayet yenildi mi?	Dr. Rea	276
Kavga etmiyen iki komşu millet	S. T. Gasztout	280
Lisanımıza dair	Raif Necdet	284

ANKARA ve İSTANBUL

İdare eden: CELÂL NURİ

İSTANBUL, DEVLET MATBAASI

NUSHASI 20 K.

Verem nihayet yenildi mi?

Kırk senedenberi arasıra doğan ve fakat daima boşa çıkan ümitler nihayet tahakkuk ediyor mu?

XIX uncu asrın yetiştirdiği en büyük bakteriyologlardan Almanyalı Doktor Koch (Koh) 1882 de insan vereminin basili-ni keşfettiği vakit sebebi bulunan bu derde çare de bulunacağı ümidi uyanmıştı; ve filhakika Dr. Koch 1890 da verem basilleri-nin neşvünemalarına ve türemelerine mâni olan bir aşı buldu-ğunu ilân ettiği vakit dünyanın her tarafında artık insanların verem beliiyesinden kurtuldukları zannolunmuştu. Lâkin o ta-rihtenberi birkaç defa tazelenen bu ümit bir türlü tahakkuk ede-medi. Doktor Koch'un «Tüberkülin» aşısı veremin teşhisini ko-laylaştırmaktan başka bir işe yaramadı.

Bir iki sene evvel de Pariste Pastör Enstitüsü müdürlerin-den Doktor Calmette (Kalmet) ile diğer iki arkadaşı tarafın-dan yeni doğan çocukları veremden korumak için bir aşı keşfo-lunduğu ve binlerce çocukta muvaffakiyetle tecrübe olunduğu haber verilmişti. Deri altına şırınga edilmeyip kaşıkla yutturulan bu aşının kıymeti bile Paris Tıp Akademisinde hararetli münakaşaları mucip oldu; zararlarının faydalarından ziyade ol-duğu iddia olundu. Bununla beraber mezkûr aşının veremi yen-meğe doğru mühim bir adım olduğu muarızlar tarafından bile teslim edilecek gibi görünüyor.

Bugün, eğer tahakkuk ederse, insaniyetin yakasını veremin elinden tamamen kurtaracak bir keşiften bahsetmek istiyoruz.

İki ay evvel fransa hastaneleri hekimlerinden Doktor Auc-lair (Okler) tarafından vereme karşı koruyucu ve iyi edici bir aşı keşfolunduğuna dair Paris Tıp Akademisine yapılan tebliğ son derecede dikkati celbetmiş ve büyük ümitler uyandırmıştır.

Dr. Auclair bu keşfini, birçok keşifler gibi, tesadüfe borçlu-dur. Zaten XIX uncu asırda tecrübi fiziyojinin temelini atan

meşhur Claude Bernard "tecrübî fikirler çok kere kazara, tesadüfî bir müşahede neticesinde doğar,, dememiş midir?

Bahsettiğimiz fransız hekimi kuşların nasıl olup ta insan veremine tutulmadıklarını, bu muafiyetin mekanizmasını araştırıyormuş. On beş senedenberi kendisine kanaat gelmiş ki tavukların pankreaslarında insan vereminde bulunan Koch basilini gerek tecrübe kadehinde, gerek bünyenin içinde olsun ["in vitro,, ve "in vivo,,] imha eden bir madde vardır.

Malûm olduğu üzere "pankreas,, dilimizin altında ve çenemizin iki yanında bulunan ve ağzımıza tükürük döken keseler ["gudde,, ler] gibi bir kesedir; barsağın yan tarafında bulunur ve onun içine, hazma yarıyan, bir mayi döker.

Dr. Auclair tavukların pankreaslarında bulunan ve verem basilini imha eden maddenin nasıl tesir ettiğini meydana çıkarmak için tecrübeler yapıyormuş. Verem basillerini, tavuğun pankreasını ezerek çıkardığı bir hulâsa ile temasta bıraktıktan sonra iki kobaya şırınga etmiş, Bu hayvanlarda, evvelâ verem aksülâmeli gördüğü halde bir müddet sonra hiçbir şeyleri kalmamış; doktor da onları tecrübelerinde kullandığı diğer kobayların bulundukları kümese iade etmiş.

1925 kânunuevvelinde yapılan bu tecrübeden dokuz ay sonra, 1926 eylülünde, başka bir tecrübe için iki kobay alıp derilerinin altına kuvvetli verem basili şırınga etmiş. Bu hayvanlar insan veremini kapmağa pek müstait olduklarından hastalanmamalarına imkân yok iken bakmış ki kobaylardan birine hiçbir şey olmamış! hayvanı yakından muayene etmiş, tecrübelerine dair tuttuğu defterdeki işaretlere göre verem bulaşmayan bu kobayın 1925 tecrübelerinde kullandığı iki kobaydan biri olduğunu anlamış; derhal öbür kobayı da bulmuş, ve gerek bunlara, gerek, evvelce üzerlerinde hiç tecrübe yapılmamış başka iki kobaya insan veremi aşılamış. Hayretle görmüş ki bu son iki hayvan vereme tutularak üç ay sonra öldükleri halde 1925 tecrübelerinde kullanılmış ve derilerinin altına tavuk pankreası hulâsası ile karışık verem basili şırınga edilmiş bulunan iki kobaya verem bulaşmamış. Bunların vereme karşı koruyucu (vaki) bir aşı ile aşılanmış bulundukları meydana çıkmış.

Dr. Auclair, bu kıymetli müşahede üzerine, geniş mikyasta tecrübelere girişmiş; canlı veyahut hararetle öldürülmüş Koch

basillerini, tavuk pankreasından su ve gliserin ile çıkarılmış bir hulâsa içinde bıraktıktan sonra kobaylara ve adavâşanlarına şırınga ettiği vakit bu hayvanların insan veremine karşı aşılardıklarını görmüş.

Bu dikkate şayan neticeleri istihsal eden doktor tarafından Paris Tıp Akademisine verilen rapordaki mütalealara göre aşının mahiyeti, nasıl tesir ettiği ve husule getirdiği muafiyetin mevzii hakkında şimdiye kadar muteber tutulan fikirleri değiştirmek lâzımgelmektedir:

Aşının, zannolunduğu gibi, münhasıran, az çok tadil edilmiş mikroptan veyahut mikropların husule getirdikleri maddelerden (toksin'lerden) ibaret olmadığı anlaşılmıştır. Bu tecrübelerin meydana çıkardığına göre aşı kısmen bünye (organisme) tarafından vücuda getirilen bir mahlût maddedir.

Gene Doktor Auclair'in kavlince, bir hastalık mikrobi [tohumu] bünyeye girdiği vakit aşının teşekkül etmesi için lâzım olan maddeye tesadüf ederse, meselâ tifoda olduğu gibi, aşı kendisinden husule geliyor; fakat veremde olduğu gibi; hastalık mikrobi bünyeye girdiği vakit aşının teşekkülü için lâzım olan maddeyi bulamazsa aşılama fiili vukua gelmiyor. Bu gibi hallerde, aşının tamamlanması için bünyede bulunmayan maddeyi hariçten tedarik edip aşırı tamamlamak lâzımgelir.

Bu suretle, insan vereminin aşılabilmesi için insan bünyesinde bulunmayan madde, uğurlu bir tesadüf neticesinde, kuşların pankreaslarında keşfedilince, vereme karşı müessir bir aşı tertibi mümkün olmuştur.

Doktor Auclair bu aşırı, daima hararetle öldürülmüş, Koch basili ve kuşların pankreaslarından çıkarılmış bir hulâsa ile hazırlayıp deri altına şırınga etmek suretile kullanmıştır.

Hayli çok olan müşahedelerine göre bu şırıngaların, ağır hastalarda bile, hiçbir mahzuru görülmemiş, hatta şırınga edilen noktalarda, "tüberkülin,, şırıngalarında olduğu gibi, bir ihtikan eseri [kan toplanması] de husule gelmemiştir.

Bu aşının insanlarda akciğer ve deri veremine karşı muvafakiyetle kullanıldığını temin eden Dr. Auclair, verem kapmağa pek müstait bulunan hayvanlar üzerinde müşahade edilen kuru-

yucu (vaki) tesirin insanlar için de muhakkak olduğu kanaatin-
dedir.

Aşı tedavi için kullanıldığı takdirde hastalığın mümkün
olduğu kadar erken teşhis edilmiş, tedaviye vaktile başlanmış
olması lâzımdır. Aşılama mekanizması, bünyeye sokulan aşı-
nın tesirile pankreasın bazı hücrevî unsurları tarafından temin
olunmaktadır. Muafiyet bu fizyolojik faaliyetin (fonksiyon'un)
neticesidir. Bu faaliyetin, bütün fizyolojik fonksiyonlar gibi,
şiddetli ve müddeti hastalığa ve şahsa göre tehalüf etmektedir.
Hatta aynı şahıs üzerinde bile, aşının yapıldığı esnada mevcut
olan dahili şartlara ve şahsın maruz bulunduğu haricî tesirlere
göre netice değişebilir; fakat bu tehalüfler keyfiyet itibarile
değil, daima kemiyet itibariledir.

"Hayat,, okuyucularını, herkesi alâkadar eden fennî hare-
ketlerden de haberdar etmek gayesini takip ettiğimiz için, cid-
dî ve ümit verici bir mahiyette gördüğümüz bu keşfi mümkün
olabildiği kadar tıbbî ıstılahlardan ve izahattan kurtararak hu-
lâsa ettik.

Doktor Rea
